

Základní škola Dr. E. Beneše, Praha 9 – Čakovice, nám. J. Berana 500

Ročník (9. A)

„Úsvit civilizací.“

Školní rok: 2011 / 2012

Vypracovala: Petra Lenkvíková

Vedoucí učitelka závěrečné práce: Mgr. Jakub Landa

Prohlašuji,

že tuto předloženou práci jsem vypracoval/a zcela samostatně a uvádím veškeré zdroje a literaturu, které jsem použil/a.

V Praze dne:

.....

podpis

Poděkování

Takže, chtěla bych poděkovat své rodině za pomoc a povzbuzení. Dále svým přátelům za podporu a pomoc. Nakonec bych chtěla poděkovat za pomoc a ochotu i teď o prázdninách panu učiteli Landovi. Děkuji.

Obsah

1. Úvod	7
2. Civilizace	8
2.1 Definice.....	8
2.2.1 Vývojové stupně člověka	9
2.3 Osídlování Země	12
2.4 První civilizace	15
3. Minulé civilizace	16
3.1 Mezopotámie	17
3.1.1 Vznik	17
3.1.2 Akkadská říše.....	17
3.1.3 Babylonská a Asyrská říše.....	17
3.1.4 Středoasyrská říše (cca 12. – 11. stol. př. n. l.)	18
3.1.5 Novobabylonská říše	19
3.1.6 Zánik	19
3.2 Starověký Řím.....	21
3.2.1 Vznik	21
3.2.2 Vývoj.....	21
3.2.3 Doba královská	21
3.2.4 Řím republikou (6. století př. n. l – 31 rok n. l.).....	21
3.2.5 Punske války	23
3.2.6 Spartakovo povstání.....	23
3.2.7 Císařství	24
3.2.8 Zánik	24
3.3 Starověká Čína.....	28
3.3.1 Vznik	28

3.3.2	Dynastie.....	28
3.3.3	Správa státu.....	29
3.3.4	Obyvatelstvo a obchod.....	29
3.3.5	Náboženství a filosofie	29
3.3.6	Zánik	30
3.4	Starověký Egypt.....	32
3.4.1	Vznik a Stará říše	32
3.4.2	Střední říše	33
3.4.3	Nová říše.....	34
3.4.4	Významné události	34
3.4.5	Zánik	34
3.5	Amerika	36
3.5.1	Mayská civilizace	36
3.5.2	Archaické období (7000 – 2000 př. n. l.)	36
3.5.3	Předklasické období	36
3.5.4	Klasické období.....	37
3.5.5	Poklasické období.....	38
3.5.6	Dobytí Mayů Španěly (1500 – 1562)	38
3.5.7	Zánik	39
3.6	Austrálie	41
3.7	Shrnutí.....	43
4.	Civilizace v dnešním světě	44
4.1	Střet civilizací.....	44
4.2	Zhodnocení současné civilizace.....	47
4.3	Shrnutí.....	48
5.	Budoucí civilizace.....	49
5.1	Budoucí civilizace	49

5.2 Civilizace mimo naši planetu	51
6. Závěr	52
7. Zdroje	53

1. Úvod

Téma „Úsvit civilizací?“ jsem si vybrala, už jen protože mě zaujal název „Úsvit“, nevěděla jsem, co si pod tím mám představit, pak jsem si přečetla, co se ode mě bude chtít a to mi naprosto vyhovovalo. Tohle téma a podobná témata mě vždycky zajímala. Napadá mě ohledně tohoto tématu spousta otázek: „Bude konec světa a jaké jsou proto důkazy?“, „Proč, je naše současná populace rozmístěna, tak jak je?“, „Jaké má rozdělení současná civilizace?“, „Proč, vznikaly civilizace?“.

V této práci se budu hodně setkávat s dějepisnými a hlavně zeměpisnými prvky. Má práce je rozdělena na tři části: minulé civilizace, současné a budoucí. V první části, nazvu jí dějepisná část, budu zjišťovat první civilizaci na světě, proč vznikla, poté se budu zabývat vznikem, významnými událostmi a zánikem, sedmi historických civilizací. V druhé, nazvu jí zeměpisná část, budu popisovat a porovnávat současné civilizace. Ve třetí, ta bude hlavně úvahová, budu zjišťovat a potom psát úvahu o tom, jestli existují civilizace i jinde než na Zemi.

Jako první cíl, který jsem si stanovila: civilizace jako taková; budu popisovat vznik civilizací na Zemi, rozšíření lidí po celém světě, kdy to bylo, kdy vznikla první civilizace a kde, proč šli tam, kam šli, definice civilizace. Další cíl: proč vznikaly civilizace, budu zjišťovat důvody, proč se sdružovali. Civilizace v historii světa, jak jsem uvedla v předchozím odstavci, budu popisovat vznik, významné události, zánik, budu dělat časovou osu. Civilizace v dnešním světě, budu se snažit zmapovat dnešní civilizace, zjišťovat kolik jich je, kde jsou, budu zpracovávat mapu světa s jejich rozložením.

Jako poslední cíl mám: existuje civilizace i jinde?, budu psát ve formě úvahy na základě zdánlivých důkazů.

2. Civilizace

2.1 Definice

„Pojmem civilizace se obvykle označuje lid, jehož kultura dosáhla určitého stupně vývoje. Tento stupeň vývoje je charakterizován vynálezem písma, užíváním kalendáře a rozvojem velkých sociálních jednotek, jakými jsou např. města s dobře organizovanou správou, zákoníky a monumentální architekturou.“¹

„Pojem civilizace má vícero významů vztahujících se k lidské společnosti. Slovo „civilizace“ pochází z latinského slova pro měšťana nebo občana“²

„Podle nejstručnější, slovníkové definice, je civilizace komplexní společnost.“³

„V širším významu je jako civilizace označována jakákoliv výrazná skupina, ať už komplexní a bydlící ve městech nebo jednoduchá, kmenová. Tento význam je často vnímán jako méně exkluzivní a etnocentrický, na druhou stranu také méně užitečný a smysluplný než první. Při tomto užití je civilizace prakticky synonymní s kulturou.“⁴

„Civilizací‘ občas označujeme lidskou společnost jako celek.“⁵

Co je civilizace podle mě? Vlastně souhlasím s předchozími definicemi. Společnost lidí na technické úrovni, která ovládá nějaké území. Může jít o jeden stát nebo alianci více zemí (spojených za určitým účelem, př. společné cíle, vzájemná ochrana atd.), která je schopna dorozumět se společným jazykem.

¹ [<http://dum.rvp.cz/materialy/definice-civilizace.html>], [online], [5. 2. 2012]

² [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Civilizace>], [online], [5. 2. 2012]

³ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Civilizace#Slovn.C3.ADkov.C3.A1_a_technick.C3.A1_definice], [online], [5. 2. 2012]

⁴ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Civilizace#.C5.A0ir.C5.A1.C3.AD_v.C3.BDznam], [online], [5. 2. 2012]

⁵ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Civilizace#Lidsk.C3.A1_spole.C4.8Dnost_jako_celek], [online], [5. 2. 2012]

2.2 Vývoj člověka

(1)

Pokud chceme mluvit o vývoji člověka, musíme odkázat na Darwinovu evoluční teorii. Charles Darwin totiž jako první prohlásil, že veškerá stvoření na zemi nejsou dílem Boha, ale evoluce, což vyvolalo negativní odezvy u věřících. Každopádně vědci se této teorie drží dodnes.

Darwin tvrdí, že dnešní člověk je původem z opice. Tento evoluční proces trval několik milionů let a dělí se na dvě části:

- a) Hominizace – tímto termínem se označují všechny změny ve vývoji, které odlišují člověka od primátů. Mezi ně patří široký a plochý hrudník, ramenní pletenec, umožňující pohyb paže, rozšiřování zubního oblouku, změny pánve a dolních končetin (což souviselo s chůzí po dvou), posun týlního otvoru na dolní část lebky, vývoj ruky, ústup ochlupení, zvětšování kapacity mozkovny, vznik brady a nadočnicových oblouků
- b) Sapiéntace – hlavními znaky je vývoj mozku (probíhá zároveň se zvětšováním mozkovny, která v průběhu vývoje člověka přesáhne obličejovou část) a gyrifikace, což je zvrásňování mozkové kůry do závitů (díky tomu vzniká řeč a druhá signální soustava – schopnost zacházet s abstraktními pojmy)

2.2.1 Vývojové stupně člověka

Ramapithecus - nejrozporupnější předchůdce člověka, i přesto je však za jednoho z nich označován. Vyskytoval se v Africe a Asii. Měl zubní oblouk lidského typu a mozkovna měla kapacitu 350 cm³.

Australopithecus – pouze u několika druhů se uvažuje, že byly přímými předchůdci člověka, jinak je možné, že se jedná o slepou větev. Jejich předchůdcem a prvním uznávaným předkem člověka je *Ardipithecus ramidus*, který žil přibližně před 4,5 mil. let. Do lidské vývojové větve řadíme druh *Australopithecus africanus*, který měl 140 cm, vážil 15 kg a kapacitu mozkovny cca 500 cm³.

Homo habilis (člověk zručný) – žil v Africe, cca před 2,5 - 1,5 milionu let. Dokázal vyrábět primitivní kamenné nástroje. Mozkovna měla kapacitu přibližně 700 cm³.

Homo erectus (člověk vzpřímený) – Asie, Evropa, Afrika v období 1 milion – 350 000 př. n. l. a vyznačoval se vzpřímenou chůzí a víme o něm, že uměl zacházet s ohněm. Dorůstal výšky až 170 cm, kapacitu mozkovny měl cca 1000 cm³.

Homo sapiens neanderthalensis – vymřeli jako slepá větev vývoje, i když docházelo ke křížení s moderním člověkem. Žil přibližně před 150 000 – 50 000 lety. Vysoký byl asi 160 cm, základními znaky byly velké nadočnicové oblouky a mohutný chrup. Mozkovna měla kapacitu 1400 – 1700 cm³. Tedy více než u moderního člověka.

Homo sapiens sapiens – moderní člověk, fyzicky se od nás téměř neliší. První lidé tohoto typu se objevili někdy mezi 40 – 10 000 lety př. n. l. a byli to především zemědělci.

Obrázek č. 1: *Ramapithecus*

Obrázek č. 2: *Australopithecus*

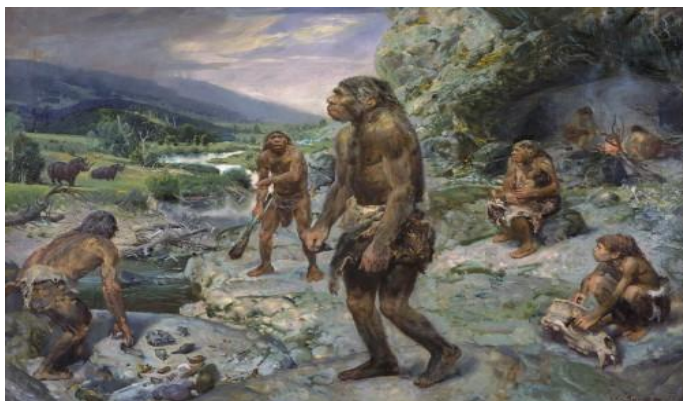
Obrázek č. 3: *Homo habilis*

Obrázek č. 4: *Homo erectus*

Obrázek č. 5: skupinka homo sapiens neanderthalensis

Obrázek č. 6: Homo sapiens sapiens

2. 3 Osidlování Země

(2)

Pojem civilizace je často vysvětlován jako vyšší stupeň společenské organizace, zejména co se týče technického pokroku. Civilizací na Zemi již bylo spousta, a spousta jich již zanikla, či se některé sjednotily v jednu, ať už z politických či válečných důvodů. Ale kdy a jak došlo k první civilizaci? Nejdříve se budeme muset vrátit trochu více do minulosti, když člověk osidloval Zemi, v honbě za lepšími podmínkami pro život.

Základem civilizace muselo být nějaké společenství. V pravěku se tomu říkalo prvobytně pospolná společnost. Co hnalo lidi k sobě? Nejspíš fakt, že čím více lidí pohromadě, tím větší bezpečí. Tyto skupiny se pravděpodobně často stěhovaly, obzvláště kvůli potravě nebo špatnému podnebí.

Tím se dostáváme k otázce migrování. Moderních lidí neustále přibývalo a potřebovali stále více prostoru, což vedlo k postupnému osidlování planety.

Jak známo, Afrika je kolébkou lidského života. Odtud se moderní člověk vydává na pouť přes Saharu, na které kolem let 120 000 – 75 000 př. n. l. vládlo vlhčí podnebí.

Cca kolem roku 110 000 př. n. l. začínají lidé pronikat na území Egypta a Sinaje, odtud pak do Palestiny, kde se setkal s člověkem neandertálským. Nejstarší pozůstatek člověka mimo Afriku se našel v izraelské Kafzy a pochází přibližně z roku 90 000 př. n. l. Člověk v té době ale nebyl připraven přežít na území Eurasie. První vlna homo sapiens tak vyhynula na následky chladného klimatu.

80 000 př. n. l. – o něco úspěšnější pokus lidí dostat se do Asie. Skupina o minimálně 300 členech se dostala přes mořskou úžinu mezi Eritreou a Jemenem. Této skupině se říká lid pobřežní linie. Později postupovali podél pobřeží východním směrem

Někdy v roce 75 000 př. n. l. se moderní člověk dostal na východ Asie. Moderních lidí bylo na planetě asi 100 000. V roce 74 000 př. n. l. však vybuchla sopka Toba na Sumatře a většina lidské populace byla vyhubena kvůli popelu v ovzduší a deseti letům chladu, které přežilo pouze asi 1000 zástupců moderního člověka žijících v malých, oddělených skupinách.

70 000 př. n. l. byla jihovýchodní Asie opět osídlena. Malajsie, Sumatra a Jáva byly tou dobou spojeny, takže přestup byl snazší. Zde se vyskytovala trpasličí forma homo erectus (člověka vzpřímeného), která vyhynula někdy před 12 000 lety.

63 000 př. n. l. – průnik na jih Číny a následný vznik mongoloidní rasy.

Mezi lety 60 000 – 40 000 moderní lidé dosáhli Austrálie. Částečně přes pevninský most (hladina oceánu klesla a Austrálie byla propojena s Novou Guineou), částečně proto, že si osvojili námořní plavbu. Nejstarší jeskynní malby v Austrálii jsou datovány k roku 45 000 př. n. l. Z Austrálie pak lidé pokračovali na Šalamounovy ostrovy, kam se dostali kolem roku 28 000 př. n. l.

50 000 př. n. l. – klima se mění, je vlhčí a teplejší. Údolí Perského zálivu ještě není zavodněné, a přes Mezopotámii se lidé dostávají na území severního Iráku, střední Asie a Evropy.

45 000 př. n. l. je osídlena Malá Asie (území Turecka), odtud se moderní člověk přes pevninský most dostává na Balkánský poloostrov (Řecko), dále pak do střední Evropy.

Další skupina osadníků putovala přes Mezopotámii podél jižního Kaspiku do střední Asie a přibližně v roce 43 000 na Altaj, kde se rozdělila. První skupina začala osidlovat Mongolsko, sever Číny a Sibiř, druhá osídlila Indii, kde vyhubila lid pobřežní linie.

Třetí skupina se vydala na západ přes Ural a podél Volhy do Evropy, kam se dostali někdy v letech 40 000 – 35 000 př. n. l. Přibližně 80% Evropanů je jejich potomky. Celá Evropa pak byla osídlena kolem roku 30 000, kdy se lidé přizpůsobili chladnému klimatu.

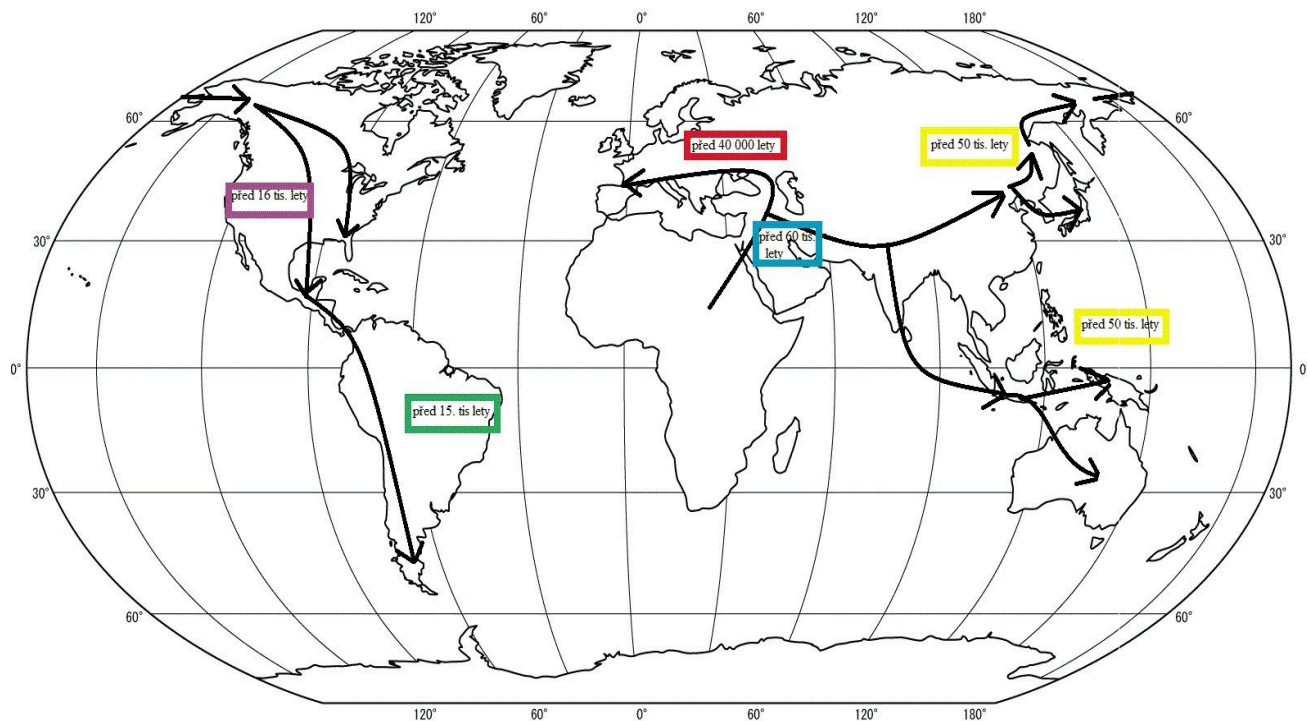
40 000 př. n. l. – moderní člověk se dostává do Japonska přes pevninský most s Koreou. Od severu přicházela europoidní rasa z Altaje, která kolem roku 25 000 př. n. l. pronikla jižně od Žluté řeky. 12 000 př. n. l. europoidi pronikli do Japonska. Zůstali zde do roku 500 př. n. l. pak přišla vlna současných Japonců, která se s europoidní rasou smísila a východoasijské europoidi tak vymizeli.

15 000 př. n. l. severoasijské europoidi míšených s mongoloidní rasou překračuje Beringův most (pevninský most mezi Asií a severní Amerikou). Pak bylo další šíření na nějakou dobu omezeno kvůli ledovým polím. Led začal ustupovat mezi 14 000 – 12 000 př. n. l. a lidé pronikali do centra Ameriky a posléze do Patagonie (jižní Amerika), kterou osídlili někdy v 11 000 př. n. l.

20 000 př. n. l. do severní Ameriky přichází europoidní rasa z Evropy, nejspíše po ledových okrajích přes Sibiř.

Na konci poslední doby ledové (cca 10 000 př. n. l.) jsou neosídleny pouze Antarktida, Arktida, Karibské ostrovy, Madagaskar a Oceánie.

Obrázek č. 7: mapa migrace člověka

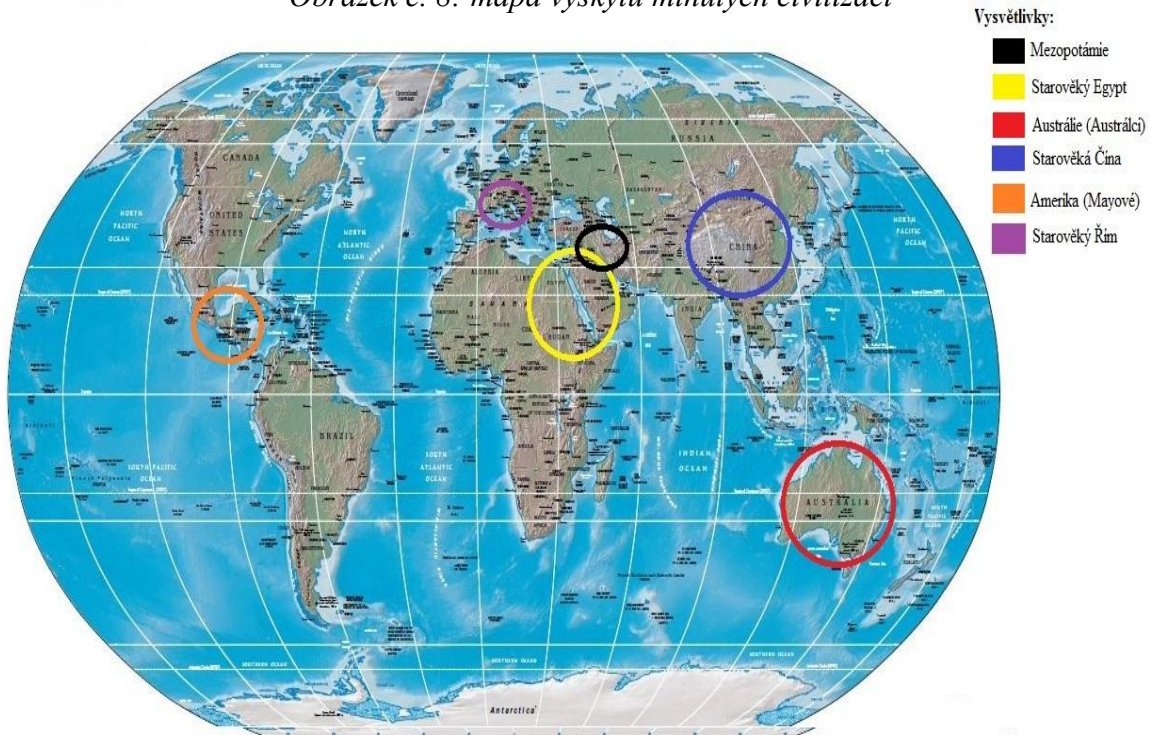
2.4 První civilizace

Civilizací na Zemi již bylo spousta, a spousta jich již zanikla, či se některé sjednotily v jednu, ať už z politických či válečných důvodů. Ale kdy a jak došlo k první civilizaci? Nejdříve se budeme muset vrátit trochu více do minulosti, když člověk osidloval Zemi, v honbě za lepšími podmínkami pro život.

Jak známo, Afrika je kolébkou lidského života. Odtud se moderní člověk vydává na pouť přes Saharu, která v té době nebyla ještě tolik vyprahlá. Ovšem až před 110 tisíci lety se usídlili na území Iráku. Druhé vlně se před 50 tisíci lety povedlo dostat do Evropy a Asie.

3. Minulé civilizace

Obrázek č. 8: mapa výskytu minulých civilizací

3.1 Mezopotámie

3.1.1 Vznik

(3)

Za kolébkou civilizací považujeme Mezopotámii (z řečtiny – znamená „meziříčí“). Nacházela se na území Úrodného půlměsíce (dnešní Irák, Írán) mezi řekami Eufrat a Tigris⁶. Její vznik je datován někdy kolem 5 - 4 tisíciletí před naším letopočtem. Byly zde vhodné podmínky pro zemědělství – voda, úrodná půda, ovšem nebyl zde dostatek stavebního materiálu. Nejstarší známá civilizace byli Sumerové, kteří se zde objevili přibližně v roce 3 500 př. n. l. na jihu Mezopotámie. Sumerská civilizace se skládala z městských států, které mezi sebou neustále válčily.

Od této civilizace máme nejstarší dochovanou literární památku. Byl jí Epos o Gilgamešovi⁷. Sumerové také vynalezli písmo, které se nazývalo klínové. Každé město bylo opevněné a uprostřed něho stál zikkurat⁸. Sumerové měli dobře vyvinutý zavlažovací systém.

3.1.2 Akkadská říše

Kolem roku 2340 př. n. l. bylo ve střední Mezopotámii založeno hlavní město Akkad semitským králem Sargonem I., který ukončil sumerskou nadvládu. Podnikal válečná tažení směrem k Černému a Středozemnímu moři.

Kolem roku 2200 př. n. l. Mezopotámii napadly horské kmeny (Gutejci). Přibližně v roce 2100 př. n. l. byli vyhnáni uruckým vládcem.

3.1.3 Babylonská a Asyrská říše

Ve 21. stol. př. n. l. Akkadská říše zaniká a o století později vznikají v Mezopotámii dvě velké říše. Starobabylonská na jihu, jejímž hlavním městem byl Babylon, a Staroasyrská na severu, s hlavním městem Ašúr.

⁶ Řeky v Íráku

⁷ Sumerský král, který chtěl být podle legendy nesmrtelný

⁸ Stupňovitá pyramida

Babylon znamená zmatení (bábel) a podle bible zde měla stát babylonská věž, kterou lidé stavěli, aby dosáhli nebes. Bůh se však rozhněval a postihl je zmatením jazyků, takže se lidé mezi sebou nemohli domluvit.

Starobabylonská říše, je první stát, řízený z jednoho města (centralizovaný stát) jedním panovníkem, který se opíral o úřednictvo. Z této říše pochází Chammurabiho⁹ zákoník – jeden z nejstarších psaných zákoníků. Je vyryt na kamenném sloupu a drží se pravidla „oko za oko, zub za zub“. Podle Chammurabiho se obyvatelstvo dělí na tři skupiny: nejbohatší, nesvobodné a otroky. Babylonský jazyk vytlačil ostatní jazyky.

V babylonské části Mezopotámie se zemědělci museli potýkat s častým nedostatkem vody. Proto byli nuceni využívat každoročních záplav řek Eufratu a Tigrisu.

Roku 1531 př. n. l. napadli Babylonii Chetitě a říše padla.

Staroasyrská říše pokračovala v akkadských tradicích. Obchoduje s Malou Asií (území Turecka) – především s drahými kovy. Často soupeřila se Starobabylonskou říší. Asýrie byla ovládnuta Chammurabim, takže došlo k úpadku celé říše. Později byla obsazena severomezopotámskými Churrity¹⁰, kteří podnikali útoky na Jižní Arménii a Malou Asii. Z dobytých území vznikl stát Mittani, který bojoval s Egyptany a Chetity o nadvládu na středním východě. Někdy v polovině 14. stol. př. n. l. ho však Chetitě dobyli.

3.1.4 Středoasyrská říše (cca 12. – 11. stol. př. n. l.)

Existence této říše neměla dlouhého trvání. Spíše vytvořila předpoklady pro Novoasyrskou říši. V 9. stol. př. n. l. se Asýrie začala rozpínat, díky dobývání nových území, jako byla Palestina a Sýrie. V 7. stol. př. n. l. dobyli Babylon. Hlavním městem Asýrie se stalo Ninive. Asyrové ovládli i část Egypta. Ve státě začaly vznikat vnitřní boje a Asyrové ztratili Babylonii i Egypt. Někdy ve stejném období začaly na Asýrii podnikat nájezdy nepřátelské státy (Chetitě¹¹, Babyloňané, Médové¹²) a způsobují konec říše.

⁹ Významný Babylonský panovník

¹⁰ Starověký národ na Předním východě

¹¹ Indoevropský národ

¹² Indoevropský národ

3.1.5 Novobabylonská říše

Tato říše vydržela pouhých 100 let. Jejím prvním vládcem byl Nabukadnesar II., který dobyl Jeruzalém. Ovládl Sýrii a Palestinu. Poté co dobyl Jeruzalém, následovalo Babylonské zajetí Židů. Z tohoto období pocházejí Seramidiny visuté zahrady, které se staly jedním ze starých sedmi divů světa.

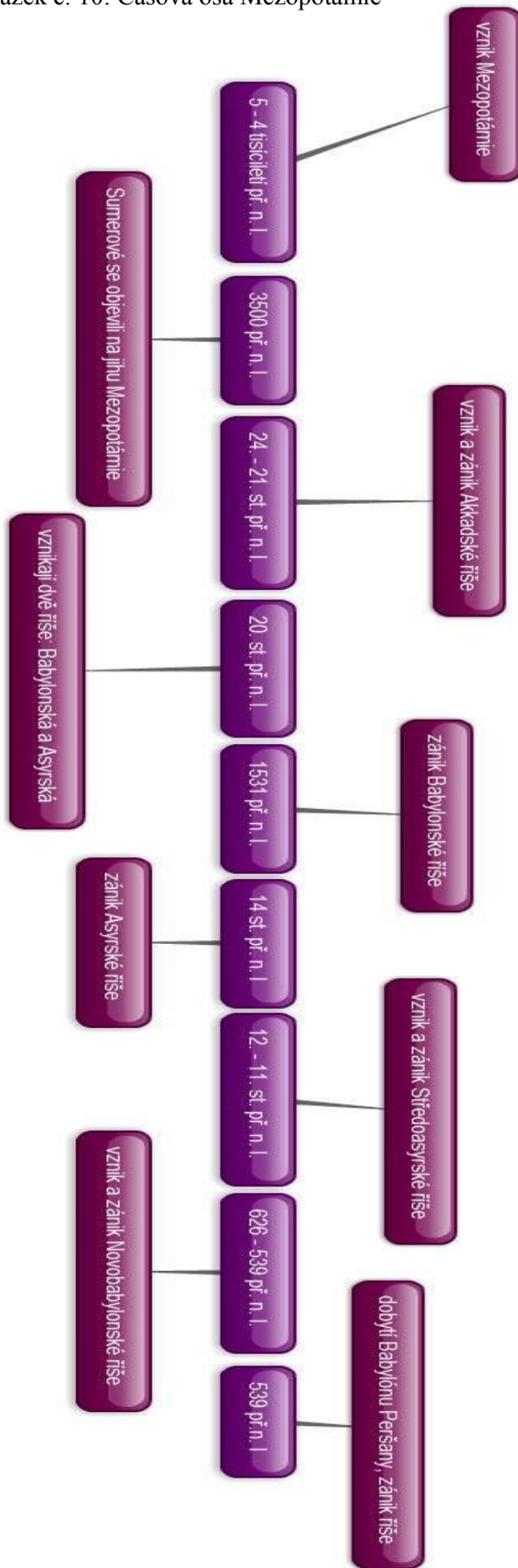
3.1.6 Zánik

Po smrti krále Nabukadnesara II. říše upadá, toho využijí Peršané a v roce 539 se jim Babylón vzdal bez bojů.

Obrázek č. 9: Babylonská věž na obraze Pietra Breghela

Obrázek č. 10: Časová osa Mezopotámie

3.2 Starověký Řím

(4)

Civilizace vzešla z města Říma, vznik 8. st. př. n. l. a zánik 5. st. n. l.

3.2.1 Vznik

Podle legendy ho založili dvojčata Romulus a Remus, kteří byli jako novorozeňata vhozeny do řeky Tibery. Poté co se ocitli na břehu, jejich pláč uslyšela vlčice, která je odkojila, později je našel pastevec Faustulus, který je vychovával jako vlastní. Když se dozvěděli o svém královském původu, rozhodli se toho využít a založili si své vlastní město. Kvůli jejich neschopnosti se dohodnout na jménu města, došlo k potyčce, která skončila smrtí Remuse. Romulus se stal vítězem a dal městu jméno Roma (Řím).

Osídlení na území Říma je doloženo již v 16. st. př. n. l., v polovině 8. st. př. n. l. došlo ke splnutí osad na Eskvilinu a Palatinu, což se stalo základem Říma.

Do roku 510 př. n. l. byly oblasti Říma osídleny Etrusky.

3.2.2 Vývoj

Osídlování Itálie Etrusky, Řeky, Puny, Kelty, Ligury a Venety.

3.2.3 Doba královská

Na konci 7. st. př. n. l. napadli Řím Etruskové. Za jejich vlády město rychle vyrostlo v největší město Apeninského poloostrova. Etruské vlády se Řím zbavil kolem roku 510 př. n. l., díky vysokému výkupnému. Za začátek římské republiky se považuje začátek 5. st. př. n. l. kdy moc Etrusků výrazně poklesla

3.2.4 Řím republikou (6. století př. n. l – 31 rok n. l.)

Vývoj římského státu trval století, a možná započal již za dob vlády Etrusků. Vládu vykonávali dva každoročně voleni konzulové, ti měli nejvyšší výkonnou moc, byli veliteli vojska a stáli na vrcholu soustavy magistrátských úřadů. Lidové shromáždění rozhodovalo o válce a míru, schvalovalo zákony a vykonávalo soudní moc. „Ústřední místo římské republiky bylo Forum Romanum, které sloužilo k politickým, náboženským i

společenským schůzím.¹³ V době na konci království a počátku republiky se utvořilo uspořádání římské společnosti. „Na jejím vrcholu stály staré římské rody a majitelé půdy, patricijové, kteří byli politicky nejnvlivnější.“¹⁴ Ale největší část obyvatelstva se skládala z plebejů. Plebejové tvořili páteř vojska.

„Nejnižší vrstvou byli otroci. Byli považováni za pouhé věci bez veškerého práva. Prvním pevným bod římských dějin je považováno sepsání zákona dvanácti desek. Plebejové se postupem času domohli uznání úřadu tribuny lidu, legalizace manželství s patricijí a přístupu k výkonu magistratur.“¹⁵ Až v roce 287 př. n. l. skončil boj mezi patricijí a plebeji, vydáním zákona lex Hortensia. Výsledkem jejich boje byl vznik nového typu aristokracie – nobilita. 5. St. př. n. l. - četné války se svými latinskými sousedy i s italskými kmeny (př. Aequové a Volskové)

396 př. n. l. - diktátor Marcus Furius Camillus po téměř desetiletém boji zničil s římským vojskem etruské město Veje - prvním krokem na cestě k římské nadvládě v celé Itálii.

387 př. n. l. - porážka v bitvě u řeky Allie; Řím dobyt a vydrancován Galy. Jen město Kapitol se dokázalo ubránit jejich útokům. Galové po zaplacení výkupného sice město opustili, ale později boje opět pokračovaly.

343 – 341 př. n. l. - první samnitská válka

340-338 př. n. l. - druhá latinská válka, jejíž konec zapříčinil rozpuštění latinského spolku a většina Latinů získala římské občanství. „Tajemství relativně rychlého římského rozmachu spočívalo v uzavírání spojení s kdysi mocnými, avšak nakonec poraženými nepřáteli, kteří se následně stali loajálními římskými spojenci.“

¹³ [<http://starovekyrim.webnode.cz/rim-republikou/>],[online], [25. 6. 2012]

¹⁴ [<http://starovekyrim.webnode.cz/rim-republikou/>],[online], [25. 6. 2012]

¹⁵ [<http://starovekyrim.webnode.cz/rim-republikou/>],[online], [25. 6. 2012]

3.2.5 Punské války

298 - 290 př. n. l. - třetí samnitská válka (Římané zdolali koalici Samnitů, Lukánů, Sabinů, Umbrů, Galů a Etrusků, což jim umožnilo získat vládu nad zbytkem Itálie).

282 př. n. l. - boje s řeckým městem Tarentem. Tarentané uzavřeli spojení s épeirským králem Pyrrhem. Římané nepřijali mírové podmínky Pyrrha a pokračovali v boji. Poté co Pyrrhus zpět odplul do Řecka, Římané dobyli všechna řecká města včetně Tarentu.

Zatímco se Řím stával dominantní silou v Itálii, západní Středomoří bylo pod kontrolou Kartáginců. Poté se vychýlila rovnováha sil na Sicílii ve prospěch Římanů a to vyprovokovalo punskou flotilu k útoku na italské pobřeží.

264 – 241 př. n. l. - první punská válka (námořní bitva). Po porážce Kartága přišlo o Sicílii a Římané je donutili platit vysoké reparace, díky nimž jim nezbývalo k vyplacení žoldnéřské armády a během jejich následné vzpoury se Římané zmocnili i Sardinie. „

Kartágo se však rychle postavilo na vlastní nohy. Aby nahradili ztráty Kartága v první punské válce, zaměřili své úsilí do Hispánie a za několik let zde zřídili novou punskou koloniální říši. Římané se pokusili jejich výboje omezit. Podařilo se jim, odrazili vpád Galů do Etrurie a podrobili si celou Předalpskou Galii. Po porážce ilyrských pirátů posílili své pozice na východním břehu Jaderského moře.

218 – 201 př. n. l. - Hannibal napadl město Saguntum, které bylo římským spojencem - začátek druhé punské války Hannibal podnikl cestu Hispánií a jižní Galii a po překročení Alp vpadl se svým vojskem do Itálie.

202 př. n. l. - porážka Hannibala v rozhodující bitvě u Zamy. Kartágo se muselo vzdát všech svých mimoafrických území, rozpustit svou flotilu a vyplatit Římu válečné kontribuce.

3.2.6 Spartakovo povstání

Byl římský otrok a gladiátor a vůdce třetího neúspěšného povstání otroků. 73 př. n. l. - Spartakus a cca 70 dalších gladiátorů se vzbouřilo. 70 př. n. l. – Spartakova porážka a smrt.

3.2.7 Císařství

Prvním římským císařem byl Augustus (vznešený). Zpočátku byly zachovány republikánské instituce: magistratury, senát, organizace správy provincií, náboženské funkce. Ale jejich význam postupně upadal. „Rozhodující politické orgány, začaly fungovat jako pouhé správní úřady.“¹⁶ Instituce vytvářené císařem přebírali postupně, pravomoc jako republikánské magistratury. Císaři posazovali do senátu své oblíbence, díky tomu ztrácel na významu. „Jeho mocenskou roli převzala armáda a pretoriáni.“ Za císaře Augusta ovládalo Římské impérium celou oblast Středozevního moře. Dalším, ale nechvalně proslulým císařem byl Nero, během své vlády nechal povraždit mnoho členů své rodiny a spekuluje se, že může za zničující požár Říma v roce 64 n. l. Za jeho vlády došlo k prvnímu pronásledování křesťanů. V roce 68 n. l. se proti jeho hrůzovládě vzbouřily legie a Nero spáchal sebevraždu, jeho smrt znamenala konec vlády julsoklaudijské dynastie, a také zlom v římských dějinách. Po jeho smrti nastal v říši chaos a začali boje o císařský trůn, vítězně z toho vyšel Vespasianus. Po jeho smrti se stal císařem Titus a po něm jeho bratr Domitianus, který požadoval, aby mu byla prokazována božská úcta. Považován za nejlepšího císaře byl Traianus z Hispánie, díky němuž dosáhla římská říše v roce 117 n. l. největšího územního rozmachu. Když byl v roce 192 zavražděn Commodus, spustil se příval mnoha občanských válek.

3.2.8 Zánik

Západořímská říše v průběhu 5. století postupně upadala. Díky porážce u Adrianopole ztratila říše kontrolu nad skoro všemi svými západními provinciemi. „Aby zabránili vpádům Germánů do Itálie, stáhli Římané své legie za rýnské hranice.“ Toho využili v roce 406 barbarské kmeny Svěbů, Vandalů a Alanů a překročily Rýn. V roce 410 vydrancovali Řím Vizigóti. V roce 455 se podařilo Vandalům vyplenit Řím. V roce 476 se podařilo Germánovi Odoakerovi sesadit císaře Romula Augusta, což je považováno za zánik západořímské říše, západořímská říše se rozpadla na několik germánských království. Ačkoliv Odoaker se považoval za „Germána v římských službách“. Východní říše na tom byla lépe, jak finančně, ale také měla geograficky lépe hájitelné hranice. „Východořímská říše byla 6. st. zmítána náboženskými spory mezi ortodoxními křesťany a

¹⁶ <http://starovekyrim.webnode.cz/cisarstvi/>, [online], [26. 6. 2012]

monofyzity.¹⁷ Válečně vyčerpaná říše nemohla čelit arabské expanzi, během níž ztratila vládu nad Sýrií a Afrikou. „Říše ztratila v průběhu 7. st. postupně svůj římský a antický charakter. „Východořímská říše se svým hlavním městem Konstantinopolí přetrvala až do 15. st.“¹⁸ Rok 640 se dá považovat za zánik říše Římské a vznik Byzantské říše.

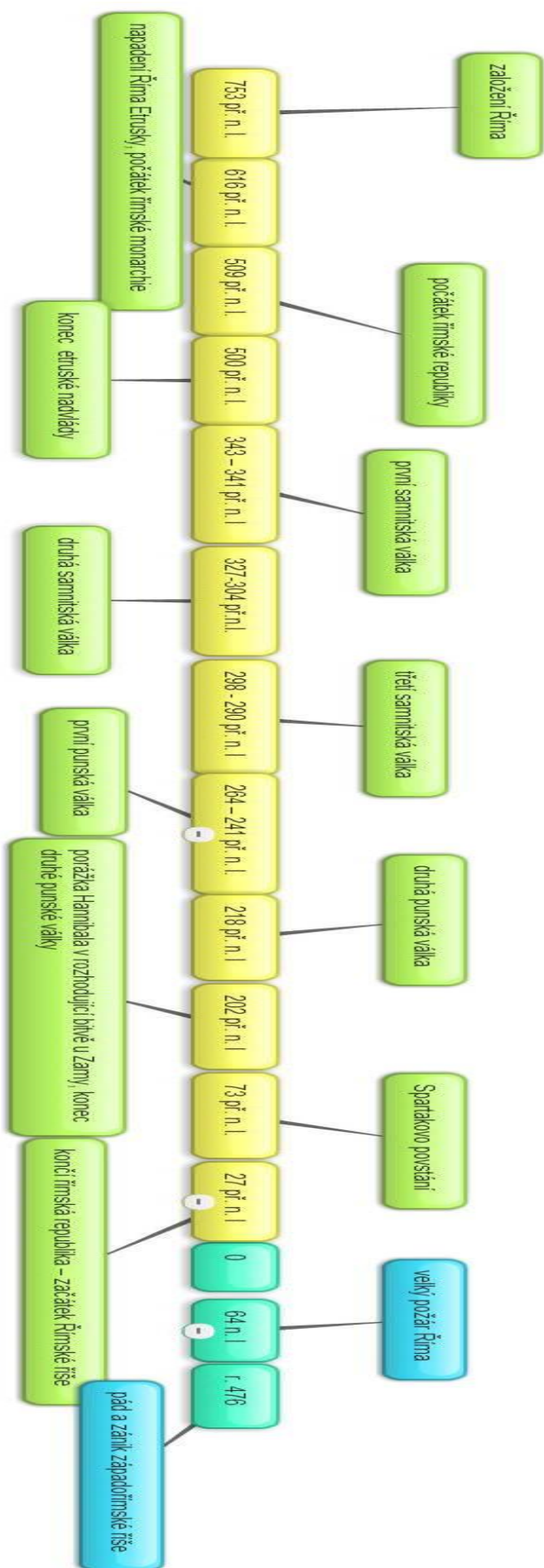
Obrázek č. 11: socha kapitolské vlčice kojící Romuluse a Remuse

¹⁷ [<http://starovekyrim.webnode.cz/zanik/>],[online], [26. 6. 2012]

¹⁸ [<http://starovekyrim.webnode.cz/zanik/>],[online], [26. 6. 2012]

Obrázek č. 12: Časová osa Starověkého Říma

3.3 Starověká Čína

(4)

3.3.1 Vznik

Za kolébku čínské civilizace je označován střední a dolní tok Žluté řeky a dolní tok Dlouhé řeky, tam vznikaly první státní útvary na čínském území. „Čína a její vývoj probíhal naprosto odděleně od ostatního světa, a proto se v mnohém vyvíjela naprosto odlišně.“¹⁹ Z archeologický nálezů je známo, že na území současné Číny již před 500 tis. – 1 mil. Let žili primitivní lidé, tzv. Juanmousský, Lanchtianský a Pekingský člověk.

3.3.2 Dynastie

V 21. st. př. n. l. byla založena první dynastie Sia (21. st. př. n. l. – 17. st. př. n. l.) a ta ohlásila nástup otrokářské Číny. V této době pravděpodobně došlo k vytvoření prvního lunárního kalendáře. První doložená dynastie byla Šang (17. st. př. n. l. – 11. st. př. n. l.). V okolí tehdejšího hlavního města Ao byly nalezeny předměty neobvykle technicky vyspělé a mnoho bronzových sošek pokryté nejstarším čínským písmem. „V 7. – 5. st. př. n. l. nastává rozmach čínského života.“²⁰ Po rozpadu dynastie Čou začalo období Válčících států (5. – 3. st. př. n. l.). Velký rozmach výrobní produkce, zejména výroba hedvábí. „Z bojů mezi válčícími státy vyšel vítězně západočínský stát Čchin.“²¹ Díky sjednocením válčících vévodství a poražením kočovných kmenů, byla vybudovaná mocná a velká říše, sahající až k Vietnamu. To přineslo změny ve státní správě (místo aristokracie nasazení noví úředníci), sjednocení měr, vah, zákonodárství, měny a písma. „Na věštebných destičkách z doby Jin se dochovaly nejstarší doklady čínského písma.“ To se skoro v neměnné podobě používá dodnes. Také v této době byla vybudována velká čínská zeď. Z této dynastie se z ní dochovali jen nepatrné zbytky. V posledním údobí kdy vládla dynastie Chan, došlo k připojení části Koreje, státní idejí se stal konfucianismus, byla vytvořena „velká hedvábná cesta“, spojující Čínu s helénistickými státy. Palácovým převratem nastal konec tzv. starého Chan. Velký rozmach astronomie, zemědělství a

¹⁹ [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128], [online],[13. 7. 2012]

²⁰ [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128],[online], [13. 7. 2012]

²¹ [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128],[online], [13. 7. 2012]

medicíny nastává následující doby tzv. mladší Chan, ale objevují se i sociální problémy a rostou konflikty. Poté následovalo období Tří říší (Wej, Šu, Wu), trvajících v letech 220 – 256 n. l. a po nich vláda Západní Ťin a Východní Ťin. „Léta 420 - 589 se po dvaceti letech bojů o moc nazývají obdobím Jižních a Severních dynastií.“ Dynastii Suej se v roce 589 podařilo opětovně sjednotit celou říši.

3.3.3 Správa státu

„V čele státu byl panovník (císař či král), měl veškerou politickou i vojenskou moc.“²² Oporou jeho vlády byli vojenští velitelé, výběrčí daní a správci krajů. Ve starší době spravovali zem aristokraté a rodinní příslušníci. Císař mohl kdykoliv úředníky odvolat z jejich funkce.

3.3.4 Obyvatelstvo a obchod

Nejpočetnější byli rolníci, ti platili daň z 1/9 půdy. Někteří pro neschopnost placení dluhů nebo daní upadli do otroctví. Správními středisky jednotlivých krajů a centra řemesel a obchodu byla města. „Číňané obohatili lidstvo o významné vynálezy - výrobu hedvábí, kompas, papír, porcelán a střelný prach.“²³

3.3.5 Náboženství a filosofie

Číňané věřili v božstvo jako absolutní zdroj pozitivní energie, řádu a pořádku. Podle nich měla nebesa kruhový tvar a působila na čtvercovou zemi pod sebou, Čína ležela ve středu podnebesí, proto byli nejvíce vystaveni blahodárnému záření. Okolní země podle čínských filosofů byli na okrajích nebo rozích, takže tam panoval chaos a strašlivé podmínky. „Obyvateli žijícími v těchto končinách Číňané pohrdali, nazývali je barbary čtyř světových stran a považovali je za divoké a primitivní násilníky. Nová Čouská idea konstatovala, že panovník se stal zástupcem nebes na zemi. Byly prováděny obřady, při kterých se bohům i obětovalo.“²⁴

²² [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128],[online], [13. 7. 2012]

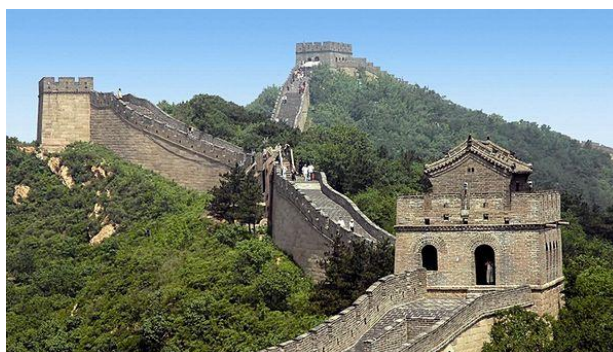
²³ [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128],[online], [13. 7. 2012]

²⁴ [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128],[online], [13. 7. 2012]

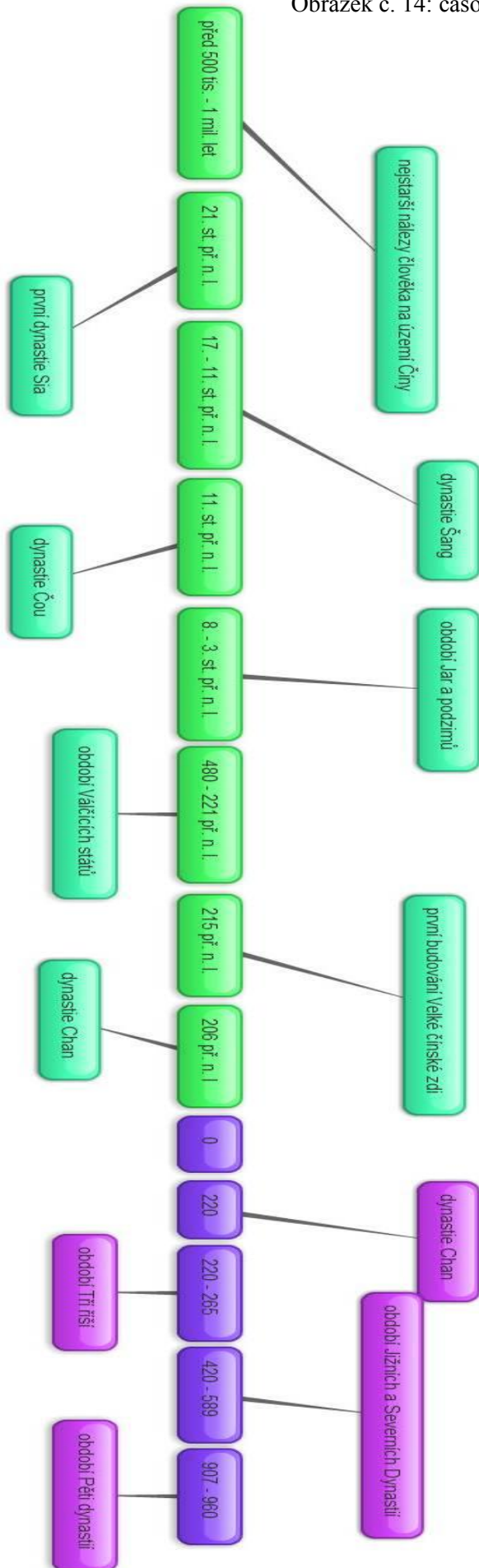
3.3.6 Zánik

Čínská říše jako taková nezanikla, s menšími územními změnami existuje dodnes pod názvem Čínská lidová republika.

Obrázek č. 13: Velká čínská zeď

Obrázek č. 14: časová osa Starověké Číny

3.4 Starověký Egypt

(5)

3.4.1 Vznik a Stará říše

Historie datuje vznik egyptské civilizace někdy kolem 6. tisíciletí před naším letopočtem, kdy docházelo ke změnám klimatu, což přinutilo zemědělce, aby se přestěhovali k povodí Nilu, protože jeho každoroční záplavy zúrodnily zemědělskou půdu (zemědělství bylo nejdůležitějším zdrojem obživy).

Kolem 4. a 3. tisíciletí př. n. l. se začaly na území Egypta tvořit první malé státy, kterým vládli faraoni. Časem se z těchto státek uskupily dva velké útvary Horní Egypt (jih) a Dolní Egypt (sever). Tyto státy byly později sjednoceny, když Horní Egypt začínal získávat nadvládu. Což také souviselo s těžbou zlata ve východních pouštích.

Roku 3 200 př. n. l. faraon Menim založil na hranicích Horního a Dolního Egypta hlavní město Menfis.

Nejznámější egyptskou památkou jsou pyramidy, které sloužily faraonům jako jejich hrobky a měli ukazovat jejich bohatství. Nejstarší pyramida pochází ze třetí dynastie (cca 2700–2630 př. n. l.) a nalézá se v Sákíře. Nejznámější pyramidy nalezneme v Gíze a je mezi nimi Velká Chufuova (Cheopsova) pyramida, jejíž stavba začala kolem roku 2590 př. n. l.

Egypt byl rozdělen na řadu krajů, z nichž měl každý svého správce. Koncem Staré říše si začali tito správci přivlastňovat náboženské pocty, které patřily faraonům a začali rozkládat Egypt na menší celky, což roku 2190 př. n. l. zapříčinilo konec Staré říše

Obrázek č. 16: Cheopsova pyramida

3.4.2 Střední říše

Egypt se později začal znovu sjednocovat. Přibližně kolem roku 2064 př. n. l. se na území Egypta začala tvořit Střední říše. Hlavním městem bylo Véset (dnešní Luxor). Ke Střední říši patřil Sinajský poloostrov, Palestina, Fénicie, Sýrie, Nubie a části Lybie. Byl zde vyvinutý zavlažovací systém za pomoci hrází. Země také podnikala s ostatními státy ve Středomoří. Jelikož Egypt nabýval na bohatství, byl napadán jinými národy. Nejsilnějším z nich byli Hyksóvé, kteří kolem roku 1700 př. n. l. Střední říši dobyli a stali vládci Egypta.

3.4.3 Nová říše

Kolem roku 1500 př. n. l. byli Hyksóvé svrženi a hlavní město Véset bylo přejmenováno na Théby. Stát byl především vojenský a měl rozvinutý obchod. Kolem roku 1359 př. n. l. proběhla náboženská reforma, když faraon Achaton zakázal některé bohy a některé z nich sloučil dohromady. Tato doba je nazývána Amanská. Egypt změnil hlavní město. Stal se jím Achenaton.

Jedním z nejvýznamnějších faraonů byl Ramses II, který se proslavil svými boji proti Chetitům, se kterými roku 270 př. n. l. uzavřel nejstarší známou mírovou dohodu. Hned na to byl Egypt napadán mořskými národy a ztratil několik území. Kolem roku 670 př. n. l. se dostává do bojů s Asýrií, kteří Egypt obsadili na 15 let. Nakonec je vyhnal faraon Psamettik I., který založil Sajskou dynastii, s hlavním městem Saj. Po stoleté vládě této dynastie byl Egypt roku 525 dobyt Peršany. Samostatnosti se dočkal až roku 1922.

3.4.4 Významné události

2649 – 2190 př. n. l. – Stará Říše, staví se pyramidy

2590 př. n. l. – počátek stavby Cheopsovy pyramidy v Gíze

2064 – 1700 př. n. l. – Střední říše

1500 - 525 př. n. l. – Nová říše, stavby hrobek v Údolí králů

332 př. n. l. – Alexandr Veliký v rámci dobytí Perské říše vstupuje do Egypta a stává se faraonem, Egypt je pod nadvládou Řecka

305 př. n. l. – faraonem se stává Ptolemaios, centrem Egypta je Alexandrie.

30 př. n. l. – Bitva u Actia, smrt Kleopatry, Egypt se stává římskou provincií

171 n. l. – povstání proti římské nadvládě (potlačeno)

395 n. l. – rozdělení na východní a západní Egypt (východní připadl Byzantské říši – nástup křesťanství)

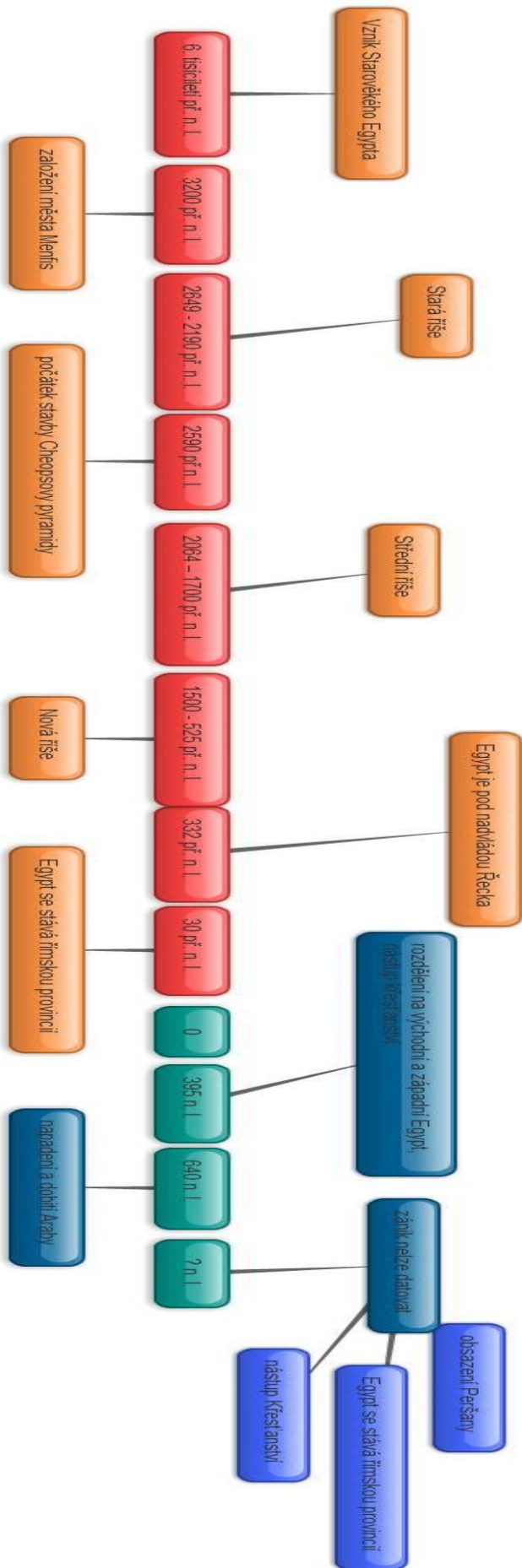
640 n. l. – napadení a dobytí Araby, následná islamizace

3.4.5 Zánik

Konec Egypta je těžké datovat. Za jeho zánik se považuje:

- a) obsazení Peršany,
- b) 30 př. n. l. – Egypt se stává římskou provincií
- c) nástup křesťanství

Obrázek č. 15: časová osa Starověkého Egypta

3.5 Amerika

(6)

3.5.1 Mayská civilizace

Odkud přišli, se dosud neví. Za rok vzniku se dá považovat cca 2600 př. n. l. „Osídlili Guatemelu, Yucatán, část států Tabascó a Chiapas, Belize, část území Hondurasu a San Salvadoru.“²⁵ Jejich dějiny se dělí na 4 různá období: archaické, předklasické, klasické, poklasické. Mayové věřili, že v dávných dobách slétli bohové na zem, aby zničili jiného boha. Po zničení tohoto boha nastala doba temna, slunce nebylo po mnoho let vidět. „Pak konečně nastal den, kdy slunce opět vyšlo, a ptáci začali zpívat.“ V tu chvíli stvořili bohové nového člověka a začali ho učit. Po odchodu některých bohu, zbývající založili univerzity, kde vyučovali. Mayové jim začali říkat Kačinové. Na těchto univerzitách se vyučovala matematika, astronomie, fyzika a chemie. Měly tvar tříposchoďové pyramidy, kde každé poschodí znamenalo jeden obor vědění. V nejvyšším patře se vyučovala chemie a fyzika, což pro ostatní znamenalo, že ti co se tam učili, jsou ti nejchytřejší a nejvzdělanější. Doklady o tomto systému školství jsou dochovány i indiánském bájesloví.

3.5.2 Archaické období (7000 – 2000 př. n. l.)

„Obyvatelé pěstovali domestikované plodiny (kukuřici), věnovali se rolnictví, vysušování močálů a měli kamenné nástroje s podobnými znaky jako později klasičtí Mayové.“²⁶ Z tohoto období pochází nejstarší znaky Mayské civilizace z roku 2600 př. n. l., což se dá považovat na vznik civilizace.

3.5.3 Předklasické období

Dále se dělí na: rané předklasické období (2000 – 900 př. n. l.), střední předklasické období (900 – 300 př. n. l.), pozdní předklasické období (300 př. n. l. – 300 n. l.).

²⁵ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Maysk%C3%A1_civilizace], [online], [19. 8. 2012]

²⁶ [http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_May%C5%AF], [online], [19. 8. 2012]

Rané předklasické období: Má několik charakteristických znaků: vesnice neolitických farmářů, hrnčířství, tkadlectví. Vládou skupiny starší (šamanů nebo náčelníků). Ve vysočinách více vznikala města, nežli v nížinách. „Pravděpodobně už v tomto období se zrodila myšlenka chrámových pyramid.“

Střední předklasické období: Existence olmécké civilizace je charakteristickou pro toto období. Mayové převzali od Olméků systém hierarchické společnosti vedené šlechtici a králi. Mayové žijící v nížinách si vytvořili kmenové konfederace a Mayové žijící ve vysočinách se podrobovali králům nebo náčelníkům.

Pozdní předklasické období: Olmécká civilizace se přeměnila na izapskou. Ti se rozšířili i do států Chiapas a Guatamela i do vysočin, kde byli Mayové. A to představovalo spojovací článek mezi Olméckou a Mayskou kulturou. V letech 200 – 300 n. l. se Mayové rozrostli po celé střední Americe

3.5.4 Klasické období

Toto období se moc neodlišuje od pozdního předklasického. Každopádně Mayská civilizace žijící v nížinách, dosáhla nejvyšší kulturní úrovně ze všech známých kultur předkolumbovské Ameriky. Klasické období se dále dělí na rané klasické období (300 – 600 n. l.) a pozdní klasické období (600 – 900 n. l.).

Rané klasické období: Ceremoniální střediska byla plná chrámů, paláců a širokých náměstí.

Pozdní klasické období: Nížinní Mayové dosáhli svého civilizačního vrcholu. Ale jižní nížiny (oblast Yucatánu) začali postupně upadat, jejich města se vylidnila, lidé se vrátili k pěstování kukuřice. Tento kulturní úpadek se šířil i na východ, po roce 900 byla většina tohoto území opuštěná, některá města na východě přežila (u belizsko-guatemelské hranice). Na západě se začalo objevovat nekatovské obyvatelstvo. Příčin toho úpadku bylo více: *a) vzrůst konfliktů, b) vysoká nákladnost královského a šlechtického dvora, c) obětování i poddaných (předtím se obětovali jen králové a zajatí šlechtici), d) populační exploze²⁷ a přehnaná urbanizace²⁸ > nedostatek půdy, potravy a*

²⁷ Rychlý nárůst počtu obyvatel

²⁸ Koncentrace obyvatelstva do měst

zničení okolní přírod. Mayové žijící v severních nížinách (puucké lokality) dosáhli svého vrcholu, právě tehdy, kdy se jižní nížiny vylidnily.

3.5.5 Poklasické období

V tomto období byl osídlen jen severní Yucatán, západní pobřeží Yucatánu a mírně i tichomořské pobřeží, jádro Yuacatánu a jižní nížiny byly liduprázdné. V severním Yucatánu civilizace dále vzkvétala, zatímco vysočiny byly charakteristické častými boji. Období se dělí na rané poklasické (tzv. Toltécké období, 900 – 1250) a pozdní poklasické (1250 – 1521).

Rané poklasické období: Vznikem města Tula vznikla i Toltécká civilizace a ta byla sousedy Mayů v dnešním Mexiku. Ve vysočinách byla založená nová silně opevněná sídla na vyvýšeninách. V oblasti severního Yucatánu došlo buď k toltécké invazi, nebo Mayské obyvatelstvo přebralo toltécký způsob života, protože se stavěly se paláce a chrámy v toltéckém stylu.

Pozdní poklasické období: Mayové měli nového mexického souseda Aztéky, ale s ním se na rozdíl od Toltéků nestýkali. V severním Yucatánu začala moc hlavního města Chichén Itzá upadat, asi díky vzestupu nedalekého města Mayapán. Maypán se stal novým vládnoucím centrem. „Když se do oblasti začátkem 16. st. dostali Španělé, Mayové žili ve velmi malých městech, ale hlavní města byla už opuštěná.“

3.5.6 Dobyetí Mayů Španěly (1500 – 1562)

V roce 1500 zasáhla Yucatán první epidemie pravděpodobně planých neštovic a podle některých odhadů epidemie vyhubila až 90% původních obyvatel. V roce 1521 Hermán Cortés zničil aztécké hlavní město Tenochtitlán.

V letech 1527 – 1548 výpravy Francisca de Monteja, dobyly po dlouhých bojích severní Maye. Jeho syn v letech 1541 – 1545 dobyl západ i východ Yucatánu. „V letech 1546-47 proběhlo poslední velké mayské povstání na Yucatánu (tzv. Východní válka), bylo poraženo, ale vzpoury Mayů pokračovaly do konce století.“ Jen málo mayských staveb, míst a kodexů přežilo rozsáhle ničení Španělů.

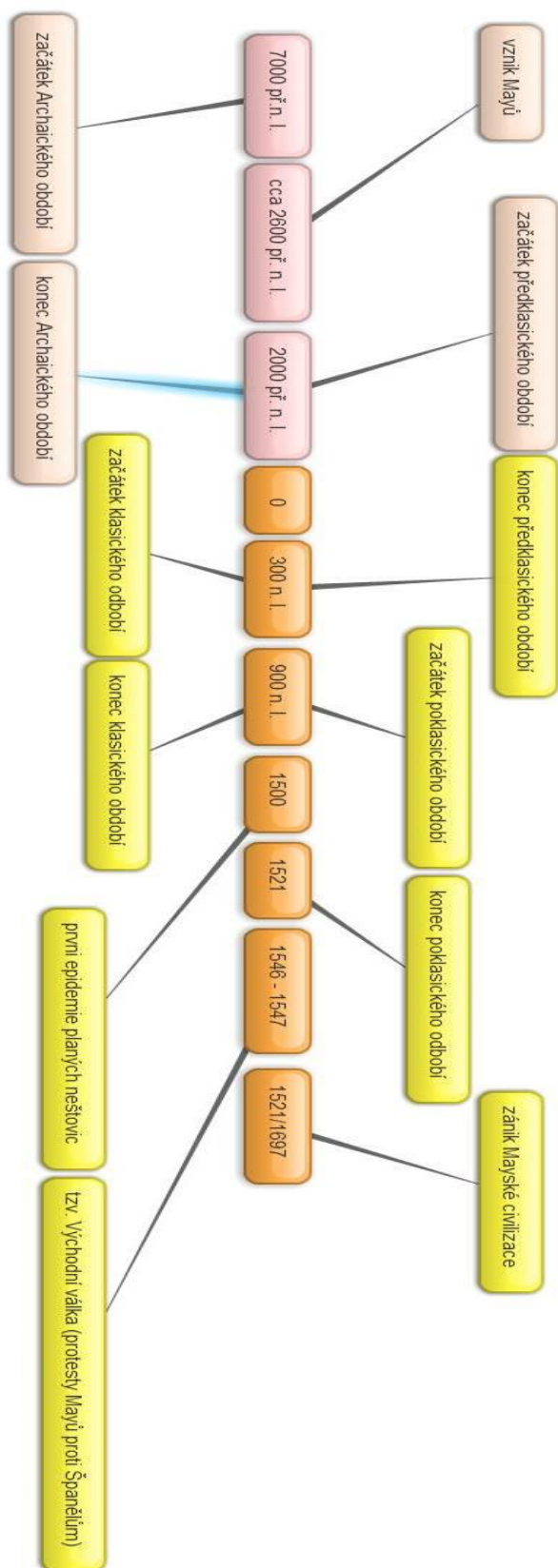
3.5.7 Zánik

Jak už jsem psala v pozdním klasickém období, je více příčin. Vědci mají dvě hypotézy: *a) že Mayové byli poraženi ve válkách s jinými národy střední Ameriky, hlavně Toltéky; b) vysoká urbanizace způsobila (až 800 obyvatel na km²), že se odlesněná půda nestačila zregenerovat (potřebuje cca 15 let), tak začaly klimatické změny: zvýšení průměrné teploty (o 3 – 5°), pokles množství srážek (o 20 – 30%); byli též závislí na vodě, tu si hromadili v nádržích (větším městům jako byl např. Tikal, vydržela voda 18 měsíců), ale sucho které je postihlo trvalo extrémně dlouho. To vedlo k sérii pohrom a následovalo zhroucení celé civilizace. Nejvíce sucho bylo v jižních nížinách, v severních nížinách se některá města udržela pohromadě, ale dostala se do poddanství Toltéku a poté Španělů.*

Obrázek č. 17: Pyramida v Chichen Itzá

Obrázek č. 18: časová osa Mayů

3.6 Austrálie

(7)

Původní obyvatelé Austrálie jsou Aboringinci, nebo také Austrálci. Původní vynálezci bumerangu. Přišli z jihovýchodní Asie (cca před 50 000 lety) ještě před dobou ledovou, když Austrálie nebyla odděleným ostrovem, protože hladiny oceánu klesly natolik, aby tehdejší lidé mohli přejít.

Nejstarší jeskynní malby jsou datovány do roku cca 45 000 př. n. l. Znárodnují povětšinou každodenní činnosti a náboženskou víru. Používají tři základní barvy: bílou, černou, žlutou a červenou.

Před příchodem evropských osadníků v Austrálii žilo kolem 300 000 Austrálců, kteří žili asi v 500 kmenech. I když byli v Austrálii sami a měli velká území, neustále mezi nimi probíhaly spory a menší války. Většina z nich žila napůl kočovným životem – stěhovali se z místa na místo za potravou, ale občas se usadili a vyrobili si přechodné přístřešky ze dřeva a bláta (popřípadě klokaní kůže).

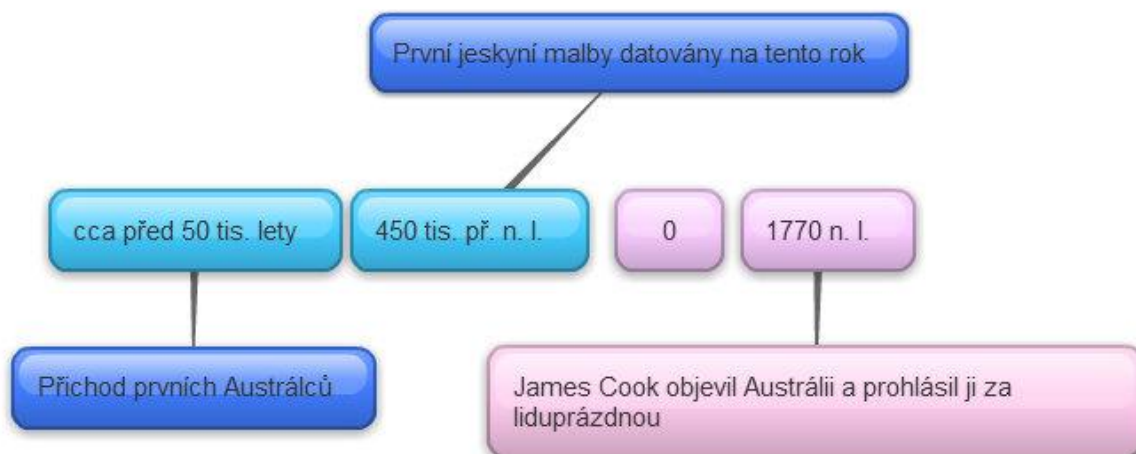
Austrálci patří k australoidní rase, jejímiž hlavními znaky jsou tmavá kůže, kudrnaté černé vlasy, dlouhá hlava a široký nos. K této rase ještě patří například Tasmánci a Papuánci.

V roce 1770 objevil Austrálii James Cook, a i když v ní žilo 1 milion Austrálců, prohlásil ji za liduprázdnou. Austrálci pak byli vybiti britskými osadníky. V pozdějších letech Austrálie fungovala jako vězeňská kolonie a na následky kolonizace v letech 1770 – 1920 zahynulo kolem 250 000 Austrálců. Roku 1930 jich zůstalo kolem 70 000, dnes je to 25 000. Austrálců žijí na okraji společnosti a potýkají se s chudobou. Jejich rovnoprávnost s ostatními obyvateli je otázkou posledních 30 let. Jsou závislí na sociálních dávkách a dostávají od australské vlády bezplatně nemovitosti, vzdělání a zdravotnictví. Austrálci dodnes (jako Číňané) nevymřeli, existují nadále v Austrálii, jen je jiná rasa (europoidní) vytlačila ze svého životního prostoru. Lze ale předpokládat, že tato civilizací již dlouho nevydrží.

Obrázek č. 19: Původní vynález Australců: bumerang

Obrázek č. 20: časová osa Austrálců

3.7 Shrnutí

Tímto bych chtěla ukončit kapitolu „Starověké civilizace“, na závěr jen udělám menší statistiku, jak dlouho která civilizace vydržela. Nezahrnu Čínu ani Austrálii, jelikož tyto civilizace stále existují.

Mezopotámie – přibližně 6 tisíciletí,

Egypt – přibližně 6 tisíciletí,

Řím – cca 1700 let,

Mayská civilizace – 4 tisíciletí

Průměrná civilizace tedy vydržela přes 3 000 let.

Víme, že civilizace vznikaly hlavně v okolí velkých řek (Mezopotámie – Eufrat a Tygris, Čína – Žlutá řeka, Řím – Tibera, Egypt – Nil...) Starověké civilizace často bojovaly o území. Takto pravděpodobně také zanikaly, byly pohlceny mocnějšími. Mezopotámii například neustále dobývali Chetitité. Nakonec ji však dostali Peršané a to bez boje. Římané podleli barbarským útokům, Egypt ovládla Byzantská říše a posléze Arabové. A pak Mayové byli vybyti španělskými kolonizátory. Z toho je vidět, že lidská historie se skládá z neustálých bojů o moc a území.

4. Civilizace v dnešním světě

4.1 Střet civilizací

(8)

Podle Samuela Huntigtona. V dnešním světě je 9 civilizací: západní, pravoslavná, latinskoamerická, islámská, subsaharská, buddhistická, čínská, hinduistická a pak jsou tu tzv. osamělé státy, mezi ně patří Japonsko, Izrael a Etiopie. Západní civilizace se rozprostírá po Severní Americe, západní a střední Evropě a Austrálii a ústřední stát celé civilizace je USA. Pravoslavná civilizace je po celém Rusku a východní Evropě, ústřední stát je Rusko. Mezi latinskoamerické civilizace patří Mexiko, střední a Jižní Amerika. Islámská civilizace je v severní Africe, střední Asii, jihozápadní Asii, Afghánistán, Albánie, Ázerbajdžán, Bangladéš, Indonésie, Malajsie, Maledivy, Pákistán, Somálsko, Mindanao a část Indie. Čínská civilizace je v Číně, Korei, Singapuru, Tajvanu a Vietnamu, ústřední stát je Čína. Do subsaharské africké civilizace patří zbývající země Afriky kromě Etiopie. Buddhistická civilizace je v Mongolsku, v části Ruska nad Mongolskem, Thajsku, Kambodži, Barmě, Laosu, Bhutánu a části Nepálu. Mezi hinduistické civilizace patří Indie a zbytek Nepálu a ústřední stát je Indie. Osamělé státy, mezi něž patří Izrael, Japonsko a Etiopie, mají jedinečnou kulturu, která není podobná u jiné civilizace, nebo jiný politický systém, Japonsko může být považováno za civilizaci samo o sobě. Tyto civilizace se dělí podle morální, společenských či náboženských hodnot. U některých je náboženství známo už z názvu té civilizace (např. pravoslavná, buddhistická atd.).

Západní civilizace. Vzešla z Evropy. Rozprostírá se po celé Severní Americe, Austrálii, části Asie, téměř celé Evropě (vyjma států Balkánského poloostrova, Ruska, Ukrajiny, Běloruska, Rumunska, Moldávie, Bulharska) a dvou států v Jižní Americe (Surinamě, Francouzské Guyaně). Je obývána zejména europoidní rasou. Nejrozšířenějším náboženstvím je zde křesťanství, ale většina obyvatel se přiklání spíše k ateismu. Ústředním státem je USA. V této civilizaci se převážně píše latinkou. Narozdíl od např. čínského písma je to písmo abecední. To znamená, že jeden znak znázorňuje jednu hlásku. Politický systém převažuje demokracie.

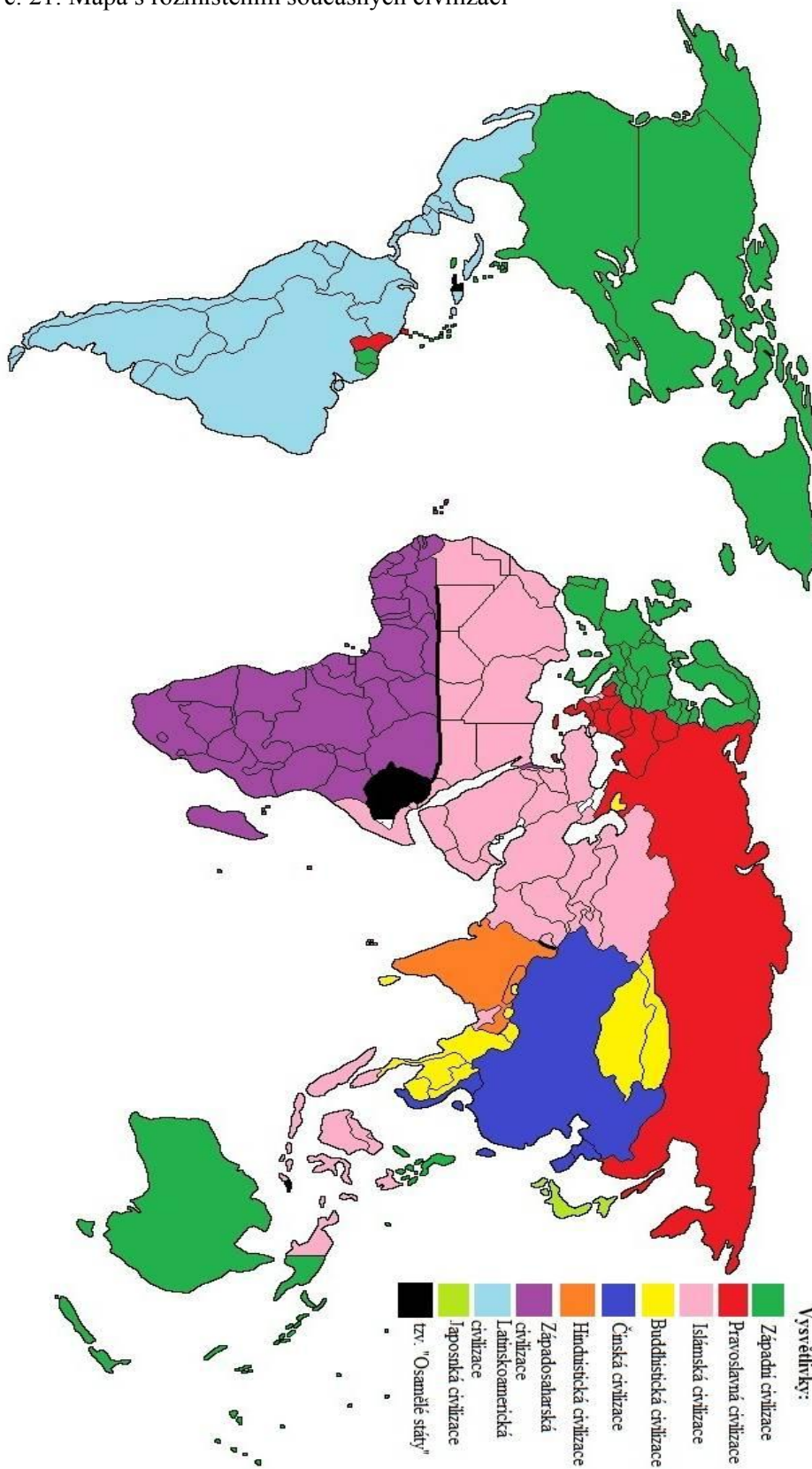
Latinskoamerická civilizace je v celé Jižní Americe, střední Americe, kromě (jak už je uváděno u Západní civilizace): Surinamu, Francouzské Guyaně a Guayany (patří do Pravoslavné). Převážně se mluví španělštinou, portugalským jazykem. Národy střední a Jižní

Ameriky, měly do příjezdu Evropanů, svou vlastní kulturu. Hlavním náboženstvím je katolictví. Tato civilizace nemá ústřední stát, adepti na něj jsou: Brazílie, Mexiko.

Pravoslavná civilizace se rozkládá zejména na území Ruska, patří k ní však ještě Ukrajina, Bělorusko, Bulharsko, Moldávie a země na Balkánském poloostrově (kromě Chorvatska). Vznikla při velkém schismatu (církvní spor) mezi západní a východní křesťanskou církví. Je obývána europoidní rasou. Do roku 1989 zde byl komunismus. Jako písmo se používá azbuka. Ta je stejně jako naše latinka písmem abecedním. Ústředním státem je Rusko.

Islámská civilizace se rozkládá na severu Afriky, ve střední a jihozápadní Asii a patří sem Azerbájdžán, Indonésie, Bangladéš, Albánie, Malajsie, Indonésie, Maledivy, Pákistán, Somálsko, a několik částí Indie. Obyvateli jsou povětšinou zástupci europoidní a negroidní rasy. Odtud pochází arabské číslice, které v mírné úpravě používáme my. Muslimové jsou velice citliví na svoji víru - jako jediného boha uznávají Alláha. Nalézají se zde největší ropná naleziště, což často vede k bojům o území. Islámská civilizace stále nemá ústřední stát. Mezi adepty jsou Turecko, Egypt, Írán, Pákistán, Saudská Arábie nebo Indonésie.

Obrázek č. 21: Mapa s rozmístěním současných civilizací

4.2 Zhodnocení současné civilizace

Více než na rozhodování lidí, záleží na strojích. Možná i to je důvodem, že si lidé přestávají vážit přirozeného ekosystému. Příkladem uvedu například kácení pralesů. Za dnešní rok již bylo odlesněno přes 3,5 mi. hektarů. Jednání lidí dnes může hluboce ovlivnit vývoj celého světa. Vylučováním chemikálií ubývá pitná voda (přes milion úmrtí tento rok kvůli znečištěné vodě), znečišťuje se vzduch a zapříčiňuje kyselé deště. Freony v ovzduší zase způsobují narušování ozonu a vznikají tak ozonové díry, které propouští škodlivé sluneční paprsky a vytváření skleníkový efekt.

Ano, náš svět má z jistého pohledu spoustu plusů. Například moderní medicína dokáže zázraky. Ale některé postupy by nemusely vůbec vzniknout, kdyby si lidé nezpůsobili problémy sami. Přelidnění, civilizační choroby (cukrovka, rakovina, Alzheimerova choroba atd.), občanské války, které rozvrací státy, totalitní režimy (které už sice jsou jen v několika státech světa – př. Čína, Severní Korea). Možná to vyzní hodně pesimisticky, ale svět vede už dlouhou dobu k záhubě, a pokud si to lidé neuvědomí, tak tím ten proces jen urychlí. Tím ovšem nechci říct, že by neměli žádnou šanci, jde pouze o můj laický názor.

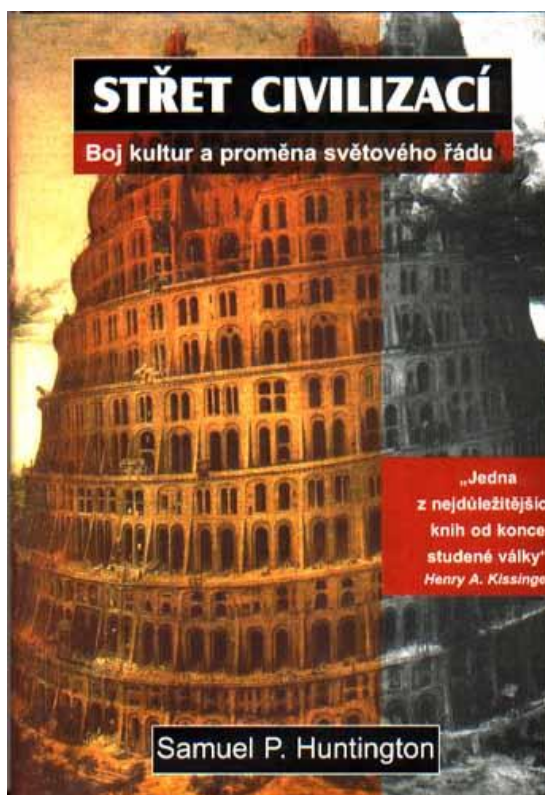
„Ekologové často upozorňují na to, že Yucatán (a nejen on) se znovu nachází v podobné situaci, kdy na území kdysi ovládaném Mayi žije třikrát více lidí než v 9. století a během posledních 40 let zde probíhá rozsáhlé odlesňování. Podle nich může mít podobné následky. Zhroucení civilizací a států hrozí totiž i v současnosti – důkazem jsou především rozvojové země. Propuknutí chaosu a občanských válek na východě Afriky na konci minulého století nebo „arabské jaro“ v uplynulém roce se kryjí s potravinovými krizemi v daných oblastech, kdy raketově vzrostly ceny potravin.“²⁹ (zdroj: National Geographic)

²⁹ [<http://www.national-geographic.cz/detail/mayove-civilizace-ktera-se-snedla-3080/>], [online], [20. 8. 2012]

4.3 Shrnutí

Takže víme, že svět je rozdělen na následující civilizace: západní, pravoslavná, hinduistická, buddhistická, islámská, subsaharská, americká, latinsko-americká, japonská a tzv. osamělé státy. Těmito civilizacemi se zabývá například Samuel P. Huntington ve své knize „Střet civilizací“.

Obrázek č. 22: obal knihy Samuela Huntigtona střet civilizací

5. Budoucí civilizace

5.1 Budoucí civilizace

(9)

Položme si otázku, zdali budoucí civilizace má, nebo nemá šanci na přežití. Spousta lidí si nejspíše říká, že když lidstvo přežilo takovou dobu, tak určitě ještě nějakou dobu vydrží. Podle mého, čím větší je technický pokrok, tím rychleji se lidstvo blíží svému konci. Lidé se na technice stávají čím dál více závislí a bláhově se domnívají, že technika dělá náš svět bezpečnějším. Je to ale pravda? Jak sami víme, lidé odedávna používají své vynálezy proti sobě a naše historie je psaná válkami a krví. Může se stát, že nás jednoho dne taková válka vyhubí všechny?

Dalším problémem, který ohrožuje naši civilizaci, je globální oteplování. Je možné, že jednoho dne zničíme atmosféru a znemožníme sami sobě život na Zemi? Někdo si myslí, že globální oteplování je mýtus. Je to otázkou názoru, ale čím dál více existují důkazy, že globální oteplování skutečně existuje. Britský Met Office a CRU³⁰ uvádí, že nejteplejší rokem byl rok 1998 a nebyl zatím překonán. Ale průměrnou globální teplotu měří také NASA a NOAA³¹ a ti uvádí, že rok 1998 nebyl nejteplejším. Roky 2005 a 2010 byly rekordně nejteplejší za posledních 130 let. Existují důkazy, že v oblastech Antarktidy, probíhá oteplování rychleji. Globální oteplování také může přivodit novou dobu ledovou. Neříkám, že lidé nejsou schopni jí odolávat. Otázkou je pouze jak dlouho.

A pak je tu otázka přelidnění. Na naší planetě je více než 7 miliard obyvatel. Teď je tu otázka: Za kolik let dojde na Zemi místo? Pokud nebude vymyšlen způsob, jak osídlit jiné planety sluneční soustavy, lidé si časem vyčerpají všechny zdroje, jako je například ropa. Brzy také může dojít k vykácení deštných pralesů, což zapříčiní již výše zmíněné globální oteplování. Možné je i vyčerpání zdrojů pitné vody. Přinejmenším ji znečistí natolik, že nebude pro naše tělo snesitelná.

³⁰ Climate Research Unit

³¹ Národní úřad pro oceán a atmosféru

Podle serveru www.worldometers.info zbývá do:

- a) vyčerpání ropy cca 15 000 dnů
- b) vyčerpání zemního plynu cca 60 000 dnů
- c) vytěžení uhlí cca 151 000 dnů

S přibývajícím počtem obyvatel Země budou zdroje ubývat stále rychleji (pokud člověk nevymyslí náhradu). Myslím, že bychom se měli nad svým jednáním do budoucna zamyslet. To co uděláme dnes, může vyvolat motýlí efekt a v budoucnu by to mohlo mít katastrofální následky.

5.2 Civilizace mimo naši planetu

(10)

Jednou z největších a nejčastěji pokládaných otázek, ať už mezi vědci, či normálními lidmi je: „Jsme ve vesmíru sami?“ Mnozí skeptici tvrdí, že vesmír není natolik starý, aby se v jeho hlubinách vyskytovaly další známky života. Alespoň ne toho inteligentního a vyspělého, na podobné úrovni jako je ten náš. Ale proč by to nebylo možné? Vesmír je přeci velký a stále se rozpíná. A zajisté je tam mnoho galaxií, které obsahují soustavy, z nichž alespoň jedna planeta, která je v příznivé vzdálenosti od hvězdy, aby na ní mohl přežít alespoň základní mikroskopický život. Pokud oplývá tato planeta atmosférou, vodními zdroji a dýchacelnými plyny, pak už je jen otázkou evoluce, zdali se z toho vyvine něco většího. Možná již existují nějaké mimoplanetární civilizace, stejně staré, nebo vyspělé jako my. Možná ještě starší. Nepředpokládám ale, že by měly natolik vyvinutou techniku, abychom se s nimi mohli v blízké době spojit. Jako příklad Zemi podobnou planetu můžu uvést GJ 1214b v souhvězdí Hadonoše, která je od nás vzdálená 40 světelných let, kterou objevili vědci v roce 2009.

I přes to jsou zde „důkazy“ o setkání s mimozemskými civilizacemi. Opět zpochybňované řadou skeptiků a vyvrácené důkazy, že mohlo jít o podvrh. A není možné, že „bohové“ našich starých civilizací nepocházeli z této, ale nějaké jiné planety a přicházeli sem učit lidstvo, jak například tvrdí švýcarský spisovatel a záhadolog Erich von Däniken? Na spoustě jeskynních maleb jsou vyobrazeny postavy a útvary, které podle legend nepocházejí z naší planety. Nejvíce je to asi vidět na mayské civilizaci. Podle jejich legend se k nim pravidelně vracel jejich učitel Quetzalcoatl, který byl jejich nejvyšším bohem a údajně odlétal v kosmickém plavidle. Je na tom něco pravdy, nebo tuto legendu máme přičítat pouze mayským kněžím?

Otázky budou vyvolávat další odpovědi, kterých se bohužel dočkáme až v nedohlednu. Zatím se můžeme jen dohadovat o tom, co je a není pravdivé na oněch teoriích. Ale jistí si můžeme být jedním: Pravda je tam někde venku. Nebo – lidověji řečeno – ve hvězdách.

Další autoři a díla zabývající se mimozemským životem: Steven Spielberg (Blízká setkání třetího druhu, film z roku 1977), Vesmír – cyklus BBC, 2001

6. Závěr

Na závěr bych chtěla ohodnotit své cíle. První můj cíl byla „Civilizace jako taková“, zjistit první civilizaci a její vznik, rozšíření lidí po zemi, kdy to bylo, definice civilizace a proč šli tam, kam šli. Řekla bych, že se mi ten cíl podařilo splnit tak na 80%, těch zbylých 20%, se mi nepodařila, tak úplně zjistit první civilizace a její vznik. Dalším cílem bylo „Civilizace v historii světa“, měla jsem si vybrat jednu civilizace na každý kontinent (na Asii 2) a popsat u nich vznik, vývoj, významné události, zánik a ke každé ještě udělat časovou osu. Tento cíl se mi podařil dle mě více, než předchozí, na 95%, velký problém mi dělali Australáci, nebyla jsme schopná o nich tolik najít. Další cíl jsem měla „Civilizace v dnešním světě“, měla jsem zjistit kolik je dnešních civilizací, kde jsou, podle čeho se rozdělují, udělat mapu současných civilizací, zhodnotit jí vlastními slovy. Řekla bych, že se mi ho podařilo splnit. Poslední můj cíl byl „Existuje civilizace i jinde?“, mým úkolem bylo napsat dvě úvahy, jedna o tom, jestli má budoucí civilizace šanci přežít a druhá, jak už vypovídá název mého cíle, jestli existuje civilizace mimo naší Zem. Úvahy nepatří mezi mé silné stránky, ale řekla bych, že se mi to celkem vydařilo.

Co jsem se prostřednictvím této práce dozvěděla? Jak vznikaly a vyvíjely se civilizace, například Starověký Řím, z města Říma. Jak zanikaly. Dále jsem se dozvěděla, jak se dělí naše současná civilizace a kolik jich je.

7. Zdroje

- (1): [<http://genetika.wz.cz/vyvoj.htm>], [27. 7. 2012]
- (2): [http://cs.wikipedia.org/wiki/Os%C3%ADdlov%C3%A1n%C3%AD_Zem%C4%9B], [28. 7. 2012]
- (3): [<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=003&pod=2>], [1. 8. 2012]
- [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mezopot%C3%A1mie>], [1. 8. 2012]
- (4): [<http://starovekyrim.webnode.cz/zalozeni-rima/>], [24. 6. 2012]
- [<http://starovekyrim.webnode.cz/doba-kralovska/>], [25. 6. 2012]
- [<http://starovekyrim.webnode.cz/rim-republikou/>], [25. 6. 2012]
- [<http://starovekyrim.webnode.cz/punske-valky/>], [26. 6. 2012]
- [<http://starovekyrim.webnode.cz/cisarstvi/>], [26. 6. 2012]
- [<http://starovekyrim.webnode.cz/zanik-rima/>], [26. 6. 2012]
- (5): [ucitse.vitej.net/redirect.php?soubor=128], [13. 7. 2012]
- [<http://cina.yin.cz/historie/doba-dynastie-sia/>], [13. 7. 2012]
- [<http://cina.yin.cz/historie/doba-dynastie-sang/>], [13. 7. 2012]
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_%C4%8D%C3%ADnsk%C3%A1_ze%C4%8F], [14. 7. 2012]
- (6): [<http://egyptane.cz/staroveky-egypt>], [12. 8. 2012]
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Egyptsk%C3%A9_pyramidy], [12. 8. 2012]
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Starov%C4%9Bk%C3%BD_Egypt], [12. 8. 2012]
- (7): [<http://www.celemvzad.cz/clanek/mayove-usvit-a-zanik-genialni-civilizace/?cislo=11>], [19. 8. 2012]
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Maysk%C3%A1_civilizace], [19. 8. 2012]
- [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mayov%C3%A9>], [19. 8. 2012]
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_May%C5%AF], [19. 8. 2012]
- [<http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/5423-maysky-kalendar-v-pravem-svetle/>], [20. 8. 2012]
- [http://vesmir.msu.cas.cz/Pavel/mayove_zanik.html], [20. 8. 2012]
- [<http://www.national-geographic.cz/detail/mayove-civilizace-ktera-se-snedla-3080/>], [20. 8. 2012]
- (8): [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Austr%C3%A1lci>], [21. 8. 2012]
- [<http://www.go2australia.cz/cs/australie/australci/item/89-austr%C3%A1lci>], [21. 8. 2012]

[<http://www.go2australia.cz/cs/australie/australci/item/87-australci-puvodni-obyvatele-australie>], [21. 8. 2012]

[<http://www.gate2biotech.cz/puvodni-australci-jsou-potomky-nejstarsich-objevitelu/>], [21. 8. 2012]

[http://zena.centrum.cz/bydleni/clanek.phtml?old_url=bydleni/reality/2007/5/22/clanky/jak-ziji-aboriginci/], [21. 8. 2012]

(9): [<http://vtm.zive.cz/konec-mytu-o-konci-globalniho-oteptovani>], [15. 8. 2012]

(10): [<http://www.novinky.cz/veda-skoly/187220-astronomove-objevili-planetu-podobnou-zemi-zrejme-je-na-ni-voda.html>], [10. 8. 2012]

Obrázky

Obrázek č. 1: [http://www.allposters.es/-sp/Ramapithecus-Posters_i1343545_.htm], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 2: [<http://j.whyville.net/smmk/whytimes/article?id=8067>], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 3: [http://dejepisnezapisky.blogerka.cz/_/Homo-Habilis-clovek-zrucny] [27. 7. 2012]

Obrázek č. 4: [http://dejepisnezapisky.blogerka.cz/_/Homo-Erectus-clovek-vzprimeny], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 5: [<http://leccos.com/index.php/clanky/homo-sapiens>], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 6: [<http://www.pekenet.com/caracteristicas-del-homo-sapiens-sapiens-resumen.html>], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 7: [http://mapasveta.info/svet/mapa_sveta_slepa_mapa.html], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 8: [http://www.mapysveta.eu/fyzicka_mapa_sveta_2008.php], [27. 7. 2012]

Obrázek č. 9: [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brueghel-tower-of-babel.jpg>], [1. 8. 2012]

Obrázek č. 10: [<http://bubbl.us>], [2. 8. 2012]

Obrázek č. 11: [<http://www.ideje.cz/cz/clanky/kapitolska-vcice-pochazi-ze-stredoveku>], [25. 6. 2012]

Obrázek č. 12: [<http://bubbl.us>], [25. 6. 2012]

Obrázek č. 13: [<http://www.novinky.cz/cestovani/exotika/169970-velka-cinska-zed-ukryva-radutajuplnych-legend.html>], [14. 7. 2012]

Obrázek č. 14: [<http://bubbl.us>], [14. 7. 2012]

Obrázek č. 15: [<http://bubbl.us>], [12. 8. 2012]

Obrázek č. 16: [http://alik.idnes.cz/zahadna-cheopsova-pyramida-ddr-/alik-alikoviny.asp?c=A080822_215144_alik-alikoviny_jtr], [12. 8. 2012]

Obrázek č. 17: [<http://www.novinky.cz/cestovani/exotika/205883-tajemne-pyramidy-najdete-pocelem-svete-nekde-i-pod-hladinou-more-a-v-pralesich.html>], [19. 8. 2012]

Obrázek č. 18: [<http://bubbl.us>], [20. 8. 2012]

Obrázek č. 19: [[http://www.e-kulecniky.cz/inshop/venkovni-bumerangy/\[id-B%2010010-2-1DOE\]-bumerang-10-vyhnuty-intarsie-40-x-20-cm.html](http://www.e-kulecniky.cz/inshop/venkovni-bumerangy/[id-B%2010010-2-1DOE]-bumerang-10-vyhnuty-intarsie-40-x-20-cm.html)], [20. 8. 2012]

Obrázek č. 20: [<http://bubbl.us>], [20. 8. 2012]

Obrázek č. 21: [<http://www.outline-world-map.com/political-white-world-map-b6a>], [31. 7. 2012]

Obrázek č. 22: [http://www.ceskapolitika.cz/Knihy/Stret_civilizaci.htm], [31. 7. 2012]